

Kommuner | Socialret

Fordringstype: KTSTRAF

Uberettigede modtagne ydelser, dom som led i straffesag

Opdateret den 16. januar 2024

Indholdsfortegnelse

1	ÆNDRINGSLOG	1
2	FORDRINGSTYPEN	2
2.1	BESKRIVELSE AF FORDRINGSTYPEN	2
2.2	KLASSIFICERING	2
2.3	TILKNYTTETE UNDERFORDRINGSTYPER	2
2.4	AFGRÆNSNING	2
3	KORREKT UDFYLDELSE AF STAMDATAFELTER	3
4	REGLER I INDGANGSFILTERET I NYMF	4
5	STAMDATAFELTER	5
5.1	BELØB.....	5
5.2	HOVEDSTOL	6
5.3	FORDRINGSART	6
5.4	FORDRINGSTYPEKODE	6
5.5	BESKRIVELSE	6
5.6	FORDRINGSPERIODE.....	7
5.7	STIFTELSESDATO.....	7
5.8	FORFALDSDATO.....	7
5.9	SIDSTE RETTIDIGE BETALINGSDATO.....	7
5.10	IDENTIFIKATION AF SKYLDNER	8
5.11	FORÆLDELSESDATO	8
5.12	DOMSDATO OG FORLIGSDATO	9
6	FORÆLDELSESREGLER	9
6.1	FORÆLDELSESFRISTENS BEGYNDELSESTIDSPUNKT	9
6.2	FORÆLDELSESFRISTENS LÆNGDE.....	10
6.3	BEREGNING AF FORÆLDELSESDATO	10
7	DET RETLIGE GRUNDLAG	11
7.1	ERSTATNINGSKRAV.....	11
7.2	BEGREBET "SOCIALT BEDRAGERI".....	11
7.3	DOM SOM LED I STRAFFESAG ELLER CIVILRETLIG SAG	12
7.4	FORDRINGSTYPENS KLASSIFICERING SOM CIVILRETLIGT KRAV	13
7.5	OVERDRAGELSE AF FORDRINGER TIL INDDRIVELSE	14

1 ÆNDRINGSLOG

Løbende ændringer vil fremgå af nedenstående tabel.

Beskrivelse af ændring	Dato for ændring
Opdateret materialeformat <i>De tidligere materialer fordringstypeoversigt- og bilag er nu ét samlet materiale for denne fordringstype. Det nye format påvirker ikke indholdet, og har derfor ikke indflydelse på jeres praksis for overdragelse af fordringer.</i>	16.01.24

2 FORDRINGSTYPEN

2.1 Beskrivelse af fordringstypen

Fordringstypen KTSTRAF omfatter fordringer på erstatning for socialt bedrageri, der er fremsat som led i en straffesag eller er påtalt i et civilretligt søgsmål som følge af, at kravet ikke er påkendt under straffesagen. Fordringshaver skal have opnået dom for erstatningskravet, for at kunne sende fordringen til inddrivelse hos Gældsstyrelsen i fordringstypen KTSTRAF.

For at fordringer kan oversendes til inddrivelse hos Gældsstyrelsen i fordringstypen KTSTRAF skal der således være tale om et 1) erstatningskrav for 2) socialt bedrageri, som er 3) fastslået ved dom som led i straffesag eller er påtalt i et civilretligt søgsmål som følge af, at retten ikke har påkendt kravet under straffesagen. Se hertil §§ 991 og 992 i lovbekendtgørelse nr. 1655 25. december 2022 Retsplejeloven med senere ændringer (herefter "retsplejeloven").

Regelgrundlaget er nærmere beskrevet under det retlige grundlag i [afsnit 7](#).

2.2 Klassificering

Hovedfordringstypen KTSTRAF klassificeres som en civilretlig fordringstype, med lønindeholdelses- og udpantningsret, jf. gældinddrivelseslovens bilag 1, I og II, nr. 1 litra a, nr. v.

2.3 Tilknyttede underfordringstyper

- [Kommunale gebyrer, erindringsskrivelser – GEOPERI](#)
- [Kommunale morarenter – REOPKOM](#)
- [Procesrenter under opkrævning – KOPRORE](#)

2.4 Afgrænsning

Fordringstypen omfatter **ikke** følgende fordringer (ikke udtømmende):

- Renter og fordringer vedrørende betaling af øvrige accessoriske ydelser, herunder gebyrer. Såfremt disse er medtaget i dommen, skal disse udskilles og oversendes i de relevante fordringstyper herfor.
- Krav, der er fastslået ved retsforlig eller udenretlige forlig.

3 KORREKT UDFYLDELSE AF STAMDATAFELTER

Stamdatafelt	Korrekt udfyldelse for KTSTRAF
<i>Se uddybende beskrivelse via de markerede links.</i>	
Beløb	<p>Udfyldes med fordringens beløb (restgæld) på tidspunktet, hvor fordringen oversendes til inddrivelse. Dvs. den manglende betaling fratrukket eventuelle delindbetalinger modtaget inden oversendelse til inddrivelse.</p> <p>'Beløbet' må ikke indeholde renter og gebyrer.</p> <p>Såfremt krav på renter eller gebyrer er medtaget i dommen, skal disse således udskilles og oversendes i de relevante fordringstyper herfor</p>
Hovedstol	<p>Udfyldes med fordringens oprindelige pålydende. Det følger af retsplejelovens § 993, at størrelsen af den erstatning, som tilkendes den forurettede, fastsættes af retten.</p> <p>'Hovedstolen' må ikke indeholde renter og gebyrer.</p> <p>Såfremt krav på renter eller gebyrer er medtaget i dommen, skal disse således udskilles og oversendes i de relevante fordringstyper herfor.</p>
Beskrivelse	<p>Udfyldes med datoen for dommen samt eventuelt angivelse af, hvilke ydelser der er opnået erstatning for.</p> <p>Det er en forudsætning, at selve dommen indeholder en henvisning til det retsgrundlag, som kravet hviler på.</p>
Periode start	<p>Udfyldes med en dato svarende til 'stiftelsesdatoen'</p> <p>Hvis feltet udfyldes med en anden dato, bliver fordringen afvist.</p>
Periode slut	<p>Udfyldes med en dato svarende til 'periode start'</p> <p>Hvis feltet udfyldes med en anden dato, bliver fordringen afvist.</p>
Stiftelsesdato	Udfyldes med datoen for dommens afsigelse.
Forfaldsdato	Udfyldes med datoen for dommens afsigelse.
Sidste rettidige betalingsdato	<p>Udfyldes med en dato, der svarer til den sidste dag, hvorpå betaling i henhold til loven, aftalen eller fastsættelsen anses for rettidig.</p> <p>'Sidste rettidige betalingsdato' kan tidligst være sammenfaldende med 'forfaldsdatoen'. Såfremt der i dommen er angivet en betalingsfrist, skal denne frist som udgangspunkt angives i feltet 'sidste rettidige betalingsdato'.</p> <p>Hvis der er givet henstand eller aftalt betalingsordning, er det den sidste rettidige betalingsdato, der følger af henstanden eller betalingsordningen, der skal angives i feltet. Rykkerskrivelser udskyder ikke 'sidste rettidige betalingsdato'.</p>
Identifikation af skyldner	Udfyldes med CPR-nummer eller CVR/SE-nummer på skyldner.
Forældelsesdato	Udfyldes med datoen for den sidste dag, inden fordringen forældes, dvs. den sidste dag, hvor fordringen er retskraftig.

Stamdatafelt	Korrekt udfyldelse for KTSTRAF
	'Forældelsesdatoen' beregnes som 10 år fra dommens afsigelse, medmindre der i opkrævningen er sket forældelsesafbrydende skridt m.v., eller hvis fristen i en periode har været suspenderet. I disse tilfælde skal fordringshaver selv beregne og indsætte den nye forældelsesdato. Hvis forældelsesdatoen udløber på en lørdag, søndag, helligdag, grundlovsdag, den 24. eller den 31. december, skal forældelsesdatoen udskydes til den førstkommande hverdag.
Domsdato	Udfyldes altid med datoen for dommens afsigelse. Hvis feltet ikke udfyldes, vil fordringen blive afvist.
Forligsdato	Må ikke udfyldes

4 REGLER I INDGANGSFILTERET I NYMF

I NyMF er der et indgangsfiltet med en række regler, som de oversendte fordringer skal bestå, før fordringerne kan blive lukket ind og modtages i inddrivelsessystemet PSRM, jf. nærmere i Aftalen. Filterreglerne er blevet til efter en fælles proces mellem Fordringshaver og Gældsstyrelsen, og Aftalens parter er enige om, at filterreglerne sikrer, at der altid oversendes korrekt information om fordringer, der oversendes til inddrivelse hos Gældsstyrelsen.

Filterreglerne består af nogle indholdsbaseerede og referencebaseerede regler. De indholdsbaseerede adgangsregler opsætter grænseværdier for et konkret stamdatafelt. De referencebaseerede adgangsregler vedrører relationen mellem stamdatafelter. Indgangsfiltet vil give Fordringshaver en fejlkodebesked om, at fordringen ikke kan accepteres, hvis en indholdsbaseeret eller referencebaseeret regel ikke er overholdt.

Regel	Filterregler for KTSTRAF (Uberettigede modtagne ydelser, dom som led i straffesag)	Konsekvens hvis reglen ikke overholdes
R_1_1	Fordringsartkoden skal være "INDR"	Fordringen afvises
R_1_2	Fordringen skal altid være en hovedfordring	Fordringen afvises
R_2_1a	Hvis domsdato eller forligsdato er udfyldt, skal forældelsesdato ligge tidligst 10 år efter domsdato eller forligsdato	Fordringen afvises
R_2_1b	Hvis domsdato eller forligsdato er udfyldt, skal forældelsesdato ligge senest 10 år efter domsdato eller forligsdato	Fordringen sendes i høring
R_2_1	Forældelsesdato skal være udfyldt	Fordringen afvises
R_3_1	Forældelsesdato skal ligge senere end eller være lig med modtagelsesdato hos Gældsstyrelsen	Fordringen afvises
R_4_1	Oprindelig hovedstol skal være større end 0 kr. (dog tillades 0-fordringer)	Fordringen afvises
R_4_4	Beløb skal være større end eller lig med 0 kr.	Fordringen afvises
R_4_7	Oprindelig hovedstol skal være større end eller lig med beløb til inddrivelse	Fordringen afvises
R_5_1	Forfaldsdato skal ligge forud for modtagelsesdato	Fordringen afvises

Regel	Filterregler for KTSTRAF (Uberettigede modtagne ydelser, dom som led i straffesag)	Konsekvens hvis reglen ikke overholdes
R_5_2	Sidste rettidige betalingsdato skal ligge forud for modtagelsesdato	Fordringen afvises
R_5_3	Stiftelsesdato skal ligge forud for modtagelsesdato	Fordringen afvises
R_6_1	Sidste rettidige betalingsdato skal tidligst ligge samtidig med Forfaldsdato	Fordringen afvises
R_6_3	Forfaldsdato skal tidligst ligge samtidig med Stiftelsesdato	Fordringen afvises
R_6_15 R_6_16	Stiftelsesdato skal ligge samtidig med Periode start	Fordringen afvises
R_6_19 R_6_20	Periode slut skal ligge samtidig med Periode start	Fordringen afvises
R_7_1	Stiftelsesdato skal være udfyldt	Fordringen afvises
R_7_2	Forfaldsdato skal være udfyldt	Fordringen afvises
R_7_3	Sidste rettidige betalingsdato skal være udfyldt	Fordringen afvises
R_7_4	Periode start skal være udfyldt	Fordringen afvises
R_7_5	Periode slut skal være udfyldt	Fordringen afvises
R_7_11	Beskrivelsesfelt skal være udfyldt	Fordringen afvises
R_7_12a	Domsdato og forligsdato må ikke være udfyldt samtidigt	Fordringen afvises
R_7_12	Domsdato skal være udfyldt	Fordringen afvises

5 STAMDATAFELTER

På baggrund af det retlige grundlag for fordringstypen, angives i det følgende Fordringshavers og Gældsstyrelsens fælles forståelse af, hvad Fordringshaver skal registrere i de obligatoriske stamdatafelter for at sikre en korrekt og lovlig inddrivelsesproces.

5.1 Beløb

Fordringshaver skal i dette felt anføre fordringens beløb på tidspunktet, hvor fordringen oversendes til inddrivelse.

Beløbet er ikke nødvendigvis det samme som hovedstolen, idet beløbet kan være lavere end hovedstolen.

Beløbet må **ikke** indeholde renter og gebyrer. Såfremt krav på renter eller gebyrer er medtaget i dommen, skal disse således udskilles og oversendes i de relevante fordringstyper herfor.

Eksempel:

En fordrings oprindelige størrelse ved stiftelse er 50.000 kr. Der er afdraget 25.000 kr. inden fordringen oversendes til Gældsstyrelsen. Restbeløbet som skal angives i feltet "beløb" er 25.000 kr.

5.2 Hovedstol

Fordringshaver skal i feltet hovedstol anføre fordringens oprindelige pålydende.

Det følger af retsplejelovens § 993, at størrelsen af den erstatning, som tilkendes den forurettede, fastsættes af retten.

Hovedstolen er ikke nødvendigvis det samme som beløbet, idet hovedstolen kan være højere end beløbet.

Hovedstolen må **ikke** indeholde renter og gebyrer. Såfremt krav på renter eller gebyrer er medtaget i dommen, skal disse således udskilles og oversendes i de relevante fordringstyper herfor.

Eksempel:

En fordrings oprindelige størrelse ved stiftelse er 50.000 kr. Der er afdraget 25.000 kr. inden fordringen oversendes til Gældsstyrelsen. I feltet "hovedstol" skal angives 50.000 kr.

5.3 Fordringsart

Feltet anvendes til angivelse af, hvilken status Fordringshaver ønsker, at fordringen skal have hos Gældsstyrelsen. Dette angives ved oversendelse.

Feltet skal således angive, at fordringen oversendes med henblik på inddrivelse.

5.4 Fordringstypekode

Feltet anvendes til angivelse af den kode, som karakteriserer den pågældende fordringstype.

For fordringen skal Fordringshaver således angive fordringstypekoden KTSTRAF.

5.5 Beskrivelse

Feltet er et fritekstfelt, som anvendes til at beskrive relevante aspekter af fordringen, som ikke er omfattet af øvrige stamdatafelter. Det er aftalt, at feltet er obligatorisk for denne fordringstype. Indholdet af dette felt vil blive brugt i de breve, Gældsstyrelsen sender til skyldner.

Det er aftalt, at beskrivelsesfeltet altid skal være udfyldt for fordringer omfattet af KTSTRAF, og at det er en forudsætning, at selve dommen indeholder en henvisning til det retsgrundlag, som kravet hviler på. Det er endvidere aftalt, at Fordringshaver skal angive dato for dommen. Som eksempel kan gives følgende:

"Dom af [DATO]" vedrørende krav om af erstatning for "[YDELSE(R)]".

5.6 Fordringsperiode

Felterne anvendes til angivelse af starttidspunkt og sluttidspunkt for en fordring (herefter "periode start" og "periode slut"), og perioden imellem er den periode, som fordringen dækker over (herefter "periodens længde").

Fordringstypen omfatter dom for en samlet række underliggende fordringer.

Fordringer omfattet af denne fordringstype relaterer sig til en bestemt dag, dvs. der er tale om "punkt i tid" fordringer. Fordringshavers IT-system kan imidlertid, efter det oplyste, ikke understøtte, at fordringer omfattet af denne fordringstype oversendes til inddrivelse uden en angivelse af perioden. Parterne har derfor aftalt, at periode start og periode slut skal udfyldes med stiftelsesdatoen.

5.7 Stiftelsesdato

Stamdatafeltet "stiftelsesdato" anvendes til at anføre datoen for stiftelsestidspunktet, der generelt defineres som tidspunktet for den retsstiftende begivenhed, det vil sige det tidspunkt, hvor fordringen opstår.

Det er aftalt, at fordringshaver skal udfylde feltet stiftelsesdato som datoen for dommens afsigelse.

5.8 Forfaldsdato

Forfaldsdagen er lig med det tidligste tidspunkt, hvor fordringshaveren kan kræve fordringen betalt.

Domme kan fuldbyrdes, når fuldbyrdelsesfristen er udløbet, medmindre dommen forinden er anket. Fristen er 14 dage efter dagen for dommens afsigelse, medmindre andet er bestemt i dommen, jf. retsplejelovens § 480, stk. 1. Kendelser kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i kendelsen, jf. retsplejelovens § 481, stk. 1.

Det er aftalt, at fordringshaver skal udfylde feltet forfaldsdato med datoen for dommens afsigelse.

5.9 Sidste rettidige betalingsdato

Begrebet "sidste rettidige betalingsdato" defineres i obligationsretten almindeligvis som den dag, da skyldnerens pligt til at erlægge sin ydelse indtræder. Feltet skal derfor angive det seneste tidspunkt, som skyldner kan betale fordringen, uden at skyldner anses for at være i misligholdelse.

Sidste rettidig betalingsdato kan være fastsat efter lov, men kan også være aftalt individuelt mellem fordringshaver og skyldner eller fastsat ensidigt af fordringshaver. I feltet skal der angives den juridisk korrekte sidste rettidige betalingsdato. Hvis der foreligger en særlig situation, fx hvis der er givet henstand eller aftalt betalingsordning, er det den sidste rettidige betalingsdato, der følger af henstanden eller betalingsordningen, der skal angives i feltet. Det

bemærkes, at rykkerskrivelser ikke udskyder sidste rettidige betalingsdato. Sidste rettidige betalingsdato i rykkerskrivelsen skal dog være overskredet, før fordringen må sendes til inddrivelse.

Såfremt der i dommen er angivet en betalingsfrist, skal denne frist som udgangspunkt angives i feltet sidste rettidig betalingsdato.

Feltet udfyldes dog altid med den dato, der svarer til den sidste dag, hvorpå betaling anses for rettidig. Sidste rettidige betalingsdato kan tidligst være sammenfaldende med forfaldsdatoen.

5.10 Identifikation af skyldner

Feltet anvendes til indberetning af information om skyldner. Entydig identifikation kan ske ved CPR-nr. eller CVR/SE-nr. for den eller de fysiske og/eller juridiske personer, som hæfter for fordringen.

Skyldner er identificeret med en entydig identifikation ved CPR-nr. eller CVR/SE-nr.

5.11 Forældelsesdato

Fordringshaver skal i dette felt normalt anføre den dato, hvor fordringen forældes. Forældelsesdatoen er udtryk for den sidste dag, hvor fordringen er retskraftig. Det er ikke den oprindelige forældelsesdato, som skal anføres, men den forældelsesdato, der gælder på det tidspunkt, hvor fordringen oversendes til inddrivelse hos Gældsstyrelsen.

Da alle fordringer omfattet af KTSTRAF hviler på et særligt retsgrundlag, gælder der altid en 10-årig forældelsesfrist for disse fordringer, jf. forældelseslovens § 5, stk. 1, nr. 3.

I medfør af forældelseslovens § 2, stk. 1, er forældelsesfristens begyndelsestidspunkt det tidligste tidspunkt, hvor fordringshaver kunne kræve fordringen betalt. Dette betragtes normalvis som fordringens "forfaldstid". Det følger hertil af forældelseslovens § 19, stk. 3, at forældelsesfristen skal regnes fra den dag, hvor dommen afsiges.

Fordringshaver skal i feltet forældelsesdato angive datoen for dommens afsigelse plus 10 år.

Fordringshaver skal selv beregne og indsætte en anden forældelsesdato, hvis fordringshaver i sin opkrævning har foretaget forældelsesafbrydende skridt m.v., eller hvis fristen i en periode har været suspenderet. Såfremt fordringshaver var ubekendt med fordringen eller skyldneren, regnes forældelsesfristen først fra den dato, hvor fordringshaver fik eller burde have fået kendskab hertil.

Forældelsesdatoen udfyldes således med den sidste dag, hvor fordringen er retskraftig.

5.12 Domsdato og forligsdato

Felterne "domsdato" og "forligsdato" anvendes, såfremt der for fordringen er afsagt dom eller indgået forlig, og i felterne registreres datoen for henholdsvis dommens afsigelse eller forligets indgåelse.

Det er en forudsætning for, at fordringen kan oversendes i denne fordringstype, at kravets grundlag hviler på en afsagt dom i forbindelse med behandling af en straffesag.

For fordringer omfattet af KTSTRAF, skal domsdato derfor altid udfyldes med datoen for domsafsigelsen.

Feltet "Forlig" må ikke udfyldes for denne fordringstype.

I tvivlstilfælde skal Gældsstyrelsen kontaktes.

6 FORÆLDELSESREGLER

Forældelse er en ophørsgrund, hvilket indebærer, at fordringen ophører, når en bestemt tidsfrist er udløbet, uden at kreditor forinden har foretaget de foranstaltninger, som kræves til afbrydelse af forældelsen.

Lovbekendtgørelse nr. 1238 af 9. november 2015 om forældelse af fordringer med senere ændringer (herefter: "forældelsesloven") foreskriver, at loven finder anvendelse på fordringer på penge eller andre ydelser, medmindre andet følger af særlige bestemmelser om forældelse i anden lov, jf. lovens § 1.

6.1 Forældelsesfristens begyndelsestidspunkt

Forældelseslovens § 2, stk. 1 og 2, har følgende ordlyd:

"Forældelsesfristerne regnes fra det tidligste tidspunkt, til hvilket fordringshaveren kunne kræve at få fordringen opfyldt, medmindre andet følger af andre bestemmelser.

Stk. 2 Er der indrømmet skyldneren løbedage eller i øvrigt en frist, inden for hvilken betaling anses for rettidig, regnes forældelsesfristen først fra betalingsfristens udløb."

Forældelseslovens § 2, stk. 1, bruger ikke begrebet "forfaldstid", men det tidspunkt, som reglen angiver, betegnes normalt som forfaldstiden.

I det tilfælde, hvor der er indrømmet skyldneren løbedage eller anden frist, jf. forældelseslovens § 2, stk. 2, er det en betingelse, for at forældelsesfristen først løber fra betalingsfristens udløb, at skyldneren har haft krav på fristen enten i kraft af den konkrete aftale eller i kraft af lovgivningens regler. Dette er f.eks. tilfældet, hvis der er en lovhjemlet sidste rettidig betalingsdag.

Fordringshaver har oplyst, at fordringstypen KTSTRAF udelukkende omfatter fordringer, som hviler på en dom. For fordringer omfattet af KTSTRAF er forældelsesfristens begyndelsestidspunkt datoen for dommens afsigelse.

6.2 Forældelsesfristens længde

Der gælder som udgangspunkt en ordinær forældelsesfrist på 3 år, medmindre andet følger af andre bestemmelser, jf. forældelseslovens § 3, stk. 1.

For fordringer, der hviler på et særligt retsgrundlag, jf. forældelseslovens § 5, gælder der en 10-årig forældelsesfrist. Forældelseslovens § 5 har følgende ordlyd:

”Forældelsesfristen er 10 år,

- 1) når der er udstedt gældsbrief for fordringen,*
- 2) når fordringen er registreret i en værdipapircentral, eller*
- 3) når fordringens eksistens og størrelse er anerkendt skriftligt eller fastslået ved forlig, dom, betalingspåkrav påtegnet af fogedretten eller anden bindende afgørelse.*

Stk. 2. Fordring på senere forfaldne renter, gebyrer og lignende forældes dog efter § 3.”

Såfremt en fordring er fastslået ved et særligt retsgrundlag, herunder når fordringens eksistens og størrelse er fastslået ved forlig, dom eller anden bindende afgørelse, gælder således en 10-årig forældelsesfrist, jf. forældelseslovens § 5, stk. 1, nr. 3, der beregnes fra dommens afsigelse eller forligets indgåelse.

Der vil altid foreligge en dom for nærværende fordringstype, hvorfor forældelsesfristen for disse fordringer er 10 år, jf. forældelseslovens § 5, stk. 1, nr. 3.

6.3 Beregning af forældelsesdato

Forældelseslovens § 27 har følgende ordlyd:

”Til frister efter denne lov medregnes den månedsdag, der svarer til den dag, hvorfra fristen regnes. I mangel af tilsvarende dag udløber fristen på den sidste dag i måneden.

Stk. 2. Udløber en frist i en weekend, på en helligdag, grundlovsdag, den 24. eller den 31. december, udstrækkes fristen til den førstkommande hverdag.”

I medfør af forældelseslovens § 27, stk. 1, 1. pkt., regnes der kun med hele dage, og begyndelsesdagen medregnes ikke.

Efter forældelseslovens § 27, stk. 2, udskydes forældelsesfristen til den førstkommande hverdag, hvis fristen udløber i en weekend, på en helligdag, grundlovsdag eller den 24. eller

31. december. Reglen har kun betydning, hvis fristen udløber på en af de nævnte dage. Det er uden betydning, at begyndelsestidspunktet for fristen er en sådan dag.

7 DET RETLIGE GRUNDLAG

7.1 Erstatningskrav

Reglerne for kommunernes krav på erstatning for socialt bedrageri følger som udgangspunkt af de for erstatningskravet underliggende fordringers retsgrundlag samt de almindelige regler for erstatning.

Det følger dog af vejledning nr. 39 af 5. marts 1998 om aktiv socialpolitik pkt. 431, at:

"Den obligatoriske tilbagebetalingspligt efter § 91 omfatter alle former for ydelser efter aktivloven. Det betyder, at de personer, som aktiveres efter reglerne i kapitel 4, også er omfattet.

Hvis modtageren uberettiget har fået ydelser efter aktivloven og har fået en dom for socialt bedrageri, hvor retten har fastsat det beløb, som den pågældende skal betale til kommunen, så falder forholdet uden for tilbagebetalingsreglerne i aktivloven."

7.2 Begrebet "socialt bedrageri"

Socialt bedrageri er som begreb ikke direkte defineret i lovgivningen. Det følger af "Når retssikkerheden svigter – behandling af sager om socialt bedrageri" af Rikke Gottrup i Juridiske emner ved Syddansk Universitet 2013, side 87, at begrebet socialt bedrageri bl.a. anvendes i situationer, hvor der er tale om uberettiget udbetalte ydelser, hvor en borger bevidst giver urigtige oplysninger, fortier eller undlader at opfylde sin oplysningspligt for at opnå en ydelse. I sidstnævnte tilfælde kan forholdet være omfattet af § 289 a i lovbekendtgørelse nr. 1360 af 28. september 2022 Straffeloven med senere ændringer (herefter "straffeloven") og begrunde strafansvar og erstatningspligt. Af straffelovens § 289 a fremgår det:

"Med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder straffes den, der til brug for afgørelser om betaling eller tilbagebetaling af told eller afgifter til eller udbetaling eller tilbagebetaling af tilskud eller støtte fra danske myndigheder eller De Europæiske Fællesskabers institutioner eller andre fællesskabsorganer giver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger, herunder undlader at opfylde en oplysningspligt af betydning for sagens afgørelse med forsæt til at unddrage sig eller andre betaling eller med forsæt til at opnå uberettiget udbetaling til sig eller andre.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der uretmæssigt udnytter en lovligt opnået fordel med hensyn til betalinger som nævnt i stk. 1, og den, der uretmæssigt anvender udbetalinger som nævnt i stk. 1 til andre formål end dem, de oprindeligt var bevilget til. Dette gælder dog ikke ydelser, der bevilges til privat brug.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder kun anvendelse, hvor anden lovgivning ikke indeholder en tilsvarende regulering.

Stk. 4. Overtrædelser af stk. 1 eller stk. 2 af særligt grov karakter straffes efter § 289.”

Flere kommuner anfører på deres hjemmesider, at der er tale om socialt bedrageri, hvis en borger – mod bedre vidende – uberettiget får udbetalt fx boligstøtte, børnetilskud, kontanthjælp, pensioner, sygedagpenge eller andre former for sociale ydelser. Det kan være tilfældet, hvor borgeren har givet urigtige oplysninger, fortier eller undlader at fortælle om væsentlige ændringer i borgerens liv, eksempelvis hvis borgeren har oplyst urigtig bopælsadresse for at kunne modtage boligstøtte.

I de fleste love om offentlige ydelser findes der særlige bestemmelser om tilbagebetaling, hvor borgeren ”mod bedre vidende” uberettiget får udbetalt den sociale ydelse. Borgeren skal således være bevidst om, at der er tale om en uberettiget modtagelse af en ydelse. Kommunen skal derfor have vejledt om betingelserne for at få ydelsen og om borgerens oplysningspligt før, at der kan være tale om en uberettiget modtagelse, som kan straffes.

Hvis der ikke findes en bestemmelse i den enkelte lov, som regulerer socialt bedrageri, så kan bestemmelsen i straffelovens § 289 a bruges. Bestemmelsen kan bruges i tilfælde, hvor der er sket udbetaling af tilskud fra danske myndigheder eller De Europæiske Fællesskabers institutioner eller andre fællesorganer på baggrund af urigtige eller vildledende oplysninger, eller hvor borgeren fortier eller undlader at opfylde sin oplysningspligt for sagens afgørelse med forsæt til at unddrage sig eller andre betaling eller med forsæt at opnå uberettiget udbetaling til sig selv eller andre. Det fremgår af den kommenterede udgave af bestemmelsen, at alle former for tilskuds- og støtteordninger er omfattet, herunder ydelser inden for den sociale lovgivning.

7.3 Dom som led i straffesag eller civilretlig sag

Retsplejelovens kapitel 89 indeholder regler om påtale af borgerlige krav under straffesager (den såkaldte adhæsionsproces).

Af § 991 i retsplejelovens kapitel 89 fremgår, at:

”I sager, som behandles efter kapitel 80 uden medvirken af domsmænd, kan der tilkendes den forurettede erstatning hos tiltalte for den ved forbrydelsen forvoldte skade, når den pågældende har fremsat begæring herom for retten. Der skal gives den forurettede lejlighed til at fremsætte erstatningskrav, for så vidt sagen efter sin beskaffenhed giver anledning hertil.

Stk. 2. I andre offentlige straffesager påhviler det anklagemyndigheden efter den forurettedes begæring at forfølge borgerlige krav, såfremt dette kan ske uden væsentlig ulempe.

Stk. 3. Særlige beviser vedrørende borgerlige krav i en nævningesag skal angives i bevis-fortegnelsen, jf. §§ 837 og 839.

Stk. 4. Retten kan på ethvert trin nægte et borgerligt krav forfølgning under straffesagen, når den finder, at dets behandling under denne ikke kan ske uden væsentlig ulempe.

Stk. 5. Den forurettede kan på ethvert trin indtil sagens optagelse til dom tage sin begæring efter nærværende paragrafs første og andet stykke tilbage med forbehold af adgang til at påtale kravet i den borgerlige retsplejes former.”

Af § 992 i kapitel 89 i retsplejeloven fremgår:

”Finder retten, at de oplysninger, der foreligger til støtte for en påstand, som er fremsat i henhold til de foregående paragraffer, er ufuldstændige, eller at den domfældelse eller frifindelse, som finder sted for straffespørgsmålets vedkommende, ikke vil medføre en afgørelse i samme retning af den heromhandlede påstand, bliver denne ikke at tage under påkendelse.

Stk. 2. I ethvert tilfælde, hvor retten ikke har påkendt et under sagen påtalt borgerligt krav, står det den forurettede frit for at påtale dette i den borgerlige retsplejes former.”

Af § 993 i kapitel 89 i retsplejeloven fremgår:

”Størrelsen af den erstatning, som tilkendes den forurettede, fastsættes af retten. Ved stemmegivningen om erstatningens størrelse bliver den sum gældende, som har over halvdelen af stemmerne for sig, når dertil medregnes de stemmer, som er afgivne for et højere beløb”

Retsplejelovens § 991 giver adgang til, at enten kommunen eller anklagemyndigheden i en straffesag kan påtale et krav om erstatning hos tiltalte, hvilke for nærværende fordringstype vil være den borger, der har begået socialt bedrageri.

Retsplejelovens § 992 giver kommunen mulighed for at påtale et erstatningskrav i et civilretligt søgsmål, såfremt retten i en straffesag ikke har påkendt et påtalt borgerligt krav.

Bestemmelserne giver således fordringshaver adgang til at fremsætte erstatningskrav vedrørende socialt bedrageri i straffesager samt i civilretlige søgsmål, såfremt retten i en straffesag ikke har påkendt et ellers påtalt borgerligt krav.

Af retsplejelovens § 993 fremgår det, at størrelsen af den erstatning, der tilkendes den forurettede, fastsættes af retten.

7.4 Fordringstypens klassificering som civilretligt krav

Såfremt en fordring klassificeres som værende civilretlig, er det som udgangspunkt omfattet af bilag 1 i lovbekendtgørelse nr. 6 af 7. januar 2022 om inddrivelse af gæld til det offentlige med senere ændringer (herefter ”gældsinddrivelsesloven”). Dette indebærer, at der, som hovedregel, ikke vil kunne foretages lønindeholdelse eller udpantning for kravet efter

henholdsvis §§ 10 og 11 i gældsinddrivelsesloven, jf. bilag 1 i gældsinddrivelsesloven. Dog findes der nogle undtagelser til denne hovedregel, der medfører, at der for visse fordringer, uanset deres klassificering som en civilretlige fordring, kan foretages lønindeholdelse eller udpantning.

En civilretlig fordring er ifølge forarbejderne til gældsinddrivelsesloven karakteriseret ved, at en uenighed mellem den relevante myndighed og skyldner om fordringens berettigelse typisk vil være et domstolsanliggende, da der ikke i det administrative klagesystem er mulighed for at få afklaring.

Gældsinddrivelsesloven indeholder i dag en negativ afgrænsning af de fordringer, der kan klassificeres som værende civilretlige, og som derfor ikke er underlagt de sædvanlige inddrivelsesskridt i form af udpantning og lønindeholdelse. Dette indebærer, at der for den enkelte fordring må foretages en konkret vurdering af, om den pågældende fordring kan anses som værende civilretligt eller ej, og - i bekræftende fald - om den kan anses for at være omfattet af en af undtagelserne i bilag 1.

Fordringer omfattet af fordringstypen KTSTRAF er civilretlige krav, som er omfattet af gældsinddrivelseslovens bilag 1, I og II, nr. 1, litra a, undtagelse v. Der kan derfor foretages lønindeholdelse og udpantning efter henholdsvis § 10 og § 11 i gældsinddrivelsesloven for fordringer omfattet af KTSTRAF.

7.5 Overdragelse af fordringer til inddrivelse

Lovbekendtgørelse nr. 6 af 7. januar 2022 om inddrivelse af gæld til det offentlige med senere ændringer (herefter "gældsinddrivelsesloven") gælder for opkrævning og inddrivelse af fordringer med tillæg af renter, gebyrer og andre omkostninger, der opkræves eller inddrives af det offentlige, jf. gældsinddrivelseslovens § 1, stk. 1, 1. pkt.

Det er restanceinddrivelsesmyndigheden, der forestår inddrivelse af fordringer, jf. gældsinddrivelseslovens § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1 og 2. Restanceinddrivelsesmyndigheden er told- og skatteforvaltningen, jf. § 2 i bekendtgørelse nr. 1207 af 27. september 2023 om inddrivelse af gæld til det offentlige med senere ændringer (herefter "gældsinddrivelsesbekendtgørelsen"). Det er i dag Gældsstyrelsen, som er det offentlige restanceinddrivelsesmyndighed, og som har ansvaret for samt varetager inddrivelsen af gæld til det offentlige.

Fremgangsmåden ved overdragelse af fordringer til inddrivelse er beskrevet i gældsinddrivelseslovens § 2. Beregning og opgørelse af fordringer og udsendelse af opkrævninger m.v. forestås af Fordringshaver eller den, der på vegne af Fordringshaver opkræver hovedfordringen, jf. gældsinddrivelseslovens § 2, stk. 2, 1. pkt.

Fordringer overdrages til Gældsstyrelsen, når betalingsfristen er overskredet, og sædvanlig rykkerprocedure forgæves er gennemført, jf. gældsinddrivelseslovens § 2, stk. 3, 1. pkt.

Inden overdragelse af fordringer til inddrivelse hos Gældsstyrelsen skal Fordringshaver eller den, der på vegne af Fordringshaver opkræver hovedfordringen, som hovedregel skriftligt underrette skyldneren om overdragelsen, jf. gældsinddrivelseslovens § 2, stk. 4, 1. pkt.

